

Kimerült a letelepedési alap

Drasztikus szigorítások a munkavállalásban

A romániai menekülthullámnak Csongrád megyében feszültségektől terhes története van. 1989 elejétől a zöldhatárt átlépők száma, decembertől pedig a turistaútlevelel Magyarországon maradóak száma ugrott meg. Mivel a menekültek szinte kivétel nélkül Szegedre kerültek, a városban tavaly menekültügyi csoportot kellett létrehozni. E csoport és a Csongrád megyei tanács adatai alapján 1988-tól 1990. augusztus 1-éig a megyében összesen 3356 személy kapott tartózkodási engedélyt. Jelenleg 2406 fő az érvényes iratokkal itt-tartózkodók száma. Közülük 1136 magyar, 1047 román, és 108 német nemzetiségű.

A menekültek két fő gondja a munkahely és a lakás. Illetve a kettő együtt. Szegeden munkahely elegendő volt, szállás annál kevesebb. Vidéken kisebbek a lakásgondok, de a munkahelyi problémák annál nagyobbak — állítja egy most kiadott tanácsai tájékoztató. A tavalyi Országgyűlés által megszavazott letelepedési alaptól ideig-óráig fedezni tudták ugyan az átmeneti szálláshelyek költségeit, az albérleti és lakástámogatásokat, folyósították az egyszeri segélyeket, mostanra azonban az alap kimerült. A másik, rendkívül sok letelepedni kívánó román állampolgárt érintő probléma a tájékoztató szövegében még nem szerepel. Az utóbbi időben legtöbbször már nem kísérleteznek a zöldhatár átlépésével, inkább turistaútlevelel jönnek, s azzal a nem titkolt szándékkal, hogy nem térnek vissza Romániába. Január óta könnyű lett munkavállalási engedélyhez jutni, elég volt az illető munkahelyről egy felvételi szándéknyilatkozat s az engedélyt kiadták, a rendőrség pedig erkölcsi bizonyítvány ellenében ideiglenes tartózkodási engedélyt biztosított.

E hónapból a Csongrád Megyei Tanács drasztikusan csökkenti a kibocsátott engedélyek számát. A sokakat kellemetlenül érintő döntésről Kalmár Zoltántól, az ügyfélszolgálati iroda előadója-tól kértem információkat.

— Kényszer szülte a megszorítást. Mostantól az érvényben lévő jogszabályhoz betűszerint ragaszkodunk. Ennek értelmében magyarországi munkakörre munkavállalási engedély csak abban az esetben adható ki, ha oda megfelelő szakképzettségű magyar állampolgárt nem találtak. Ez nem vonatkozik az itt tanuló, továbbképzésen, vagy tudományos kutatómunkán nálunk tartózkodó román állampolgárokról.

— Melyek most azok a munkakörök, ahová nehezen található hazai polgár?

— Takarítónő, mosogató, kiszolgáló személyzet...

— Ezek szerint egyetemi oklevéllel rendelkező romániai magyarok, ha nem kutatómunkával foglalkoznak, nem kaphatnak munkavállalási engedélyt? Például a tanárok sem?

— Az oktatásban más a

helyzet. Mivel tanárok, főleg nyelvtanárok iránt nagy a kereslet, ők gond nélkül hozzájuthatnak a munkavállalási engedélyhez. A többiekre a jogszabályt alkalmazzuk.

— Miért ez a váratlan szigorítás?

— Romániában nagy lett a munkanélküliség, tömegével jönnek olyan románok, akik egy szót sem tudnak magyarul. Hozzák az egész családot (négy-öt gyerekkel), s munkavállalási engedélyt kérnek. Meg sem tudják érteni egy mást. Nincs lakáslehetőségük, sokszor szakképzetlenek, de itt akarnak dolgozni. Ezek az emberek papíron elvállalnak mindenféle 4—5000 forintos munkalehetőséget, amire a vállalatok szívesen adnak szándéknyilatkozatot, mert magyar állampolgár ennyiért nem szegődne el. Aztán, ha megkapták a szükséges engedélyket, el sem foglalják az állást, hanem eltűnnek Szegedről s ellenőrizhetetlenné válnak. Egyrészt a vállalatok vezetői panaszkodtak, hogy a felvett munkaerő eltűnik, másrészt a rendőrség általánosan információkat kér a hollétükről. Az eddigi könnyített gyakorlat nem vált be. Jobb volt úgy, hogy előbb a rendőrség elbírálta a tartózkodási engedélyt, pontos lakcímet kért, aztán jöhetett a munkavállalás.

— Önök eddig fél éves és egy éves engedélyeket adtak ki. Mi lesz azokkal, akik már megkapták?

— Nekik abban az esetben fogjuk meghosszabbítani, ha valóban ott dolgoznak, ahová eredetileg jelentkeztek. Aki most kéri, s jogosult rá, annak is csak két hónapra adjuk ki, miközben folyamatosan ellenőrizzük, tényleg dolgozik-e. Egyébként jelentős anyagi gondjaink vannak, mert kimerült a letelepedési alap, már a korábbi egyszeri 1500 forintot sem tudjuk kifizetni. Ezeknek az embereknek pedig nincs pénzük, és segélyre sem jogosultak.

— A valóban politikai menekültek sem kapnak már segélyt?

— A menekültügyi hivatal száz emberből egyet ítél politikai menekültnek. Most nekik sem tudunk fizetni. Ha a kormány nem lép közbe, az ideiglenes szállást is fel kell mondanunk.

Panek József

Rendőrlétszámban is az utolsók között

„Nem az állományt — a gondolkodását kell lecserélni”

Interjú Horváth Balázs belügyminiszterrel

Mint megírtuk, kedden Horváth Balázs belügyminiszter avatta föl Szegeden a megyei rendőr-főkapitányság újjáalakított épületét. A miniszter zsúfolt programjában csupán egy rövid kávézásnyi idő volt, amit elrabolhattunk tőle a Délmagyarország számára.

— Miniszter úr! Nem is olyan régen, a szegedi rendőrkapitányság avatását nem tisztelte meg jelenlétével az akkori belügyminiszter. Ön egy annál kisebb horderejű eseményen is jelen volt. Minek köszönhető a személyes részvétele?

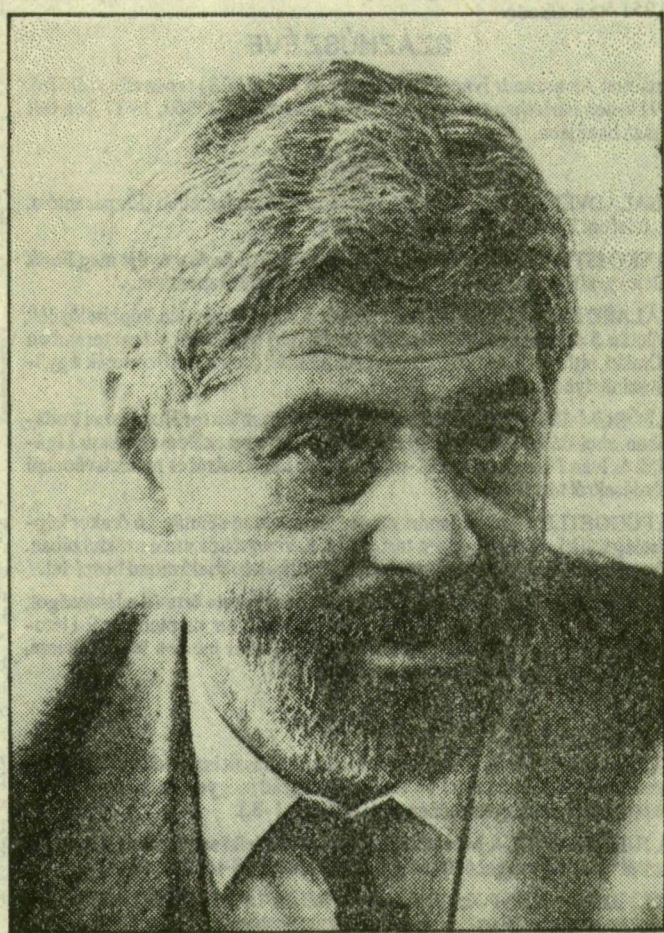
— Két oka van ennek. Váratlanul kerültem a miniszteri székbe, nincs különösebb ismeretési köröm e szakmán belül, ezért minden alkalmat megragadok, hogy megismerhessem távoli munkatársaimat is. A másik ok, hogy jelenlétemmel is bizonyítani akarom: igen komoly jelentőséget tulajdonítok annak, hogy a rendőrök megfelelő munkakörülmények között tudjanak dolgozni. Ennek érdekében a jövőben is mindent megpróbálok megtenni.

— Ahogy a városi kapitányság avatásának idején, úgy most az újjáalakított épület esetében is lesznek, akik azt mondják: miért kell ennyi pénzt költeni a rendőrségre. Ugyanakkor mások a romló bűnügyi statisztikák láttán arról beszélnek: több pénzre lenne szükség a bűnüldözéshez. Ön szerint sok az a pénz, vagy kevés amit fölhasználhatnak? Egyáltalán: mennyiben pénzkérdés a bűnüldözés eredményessége, hatékonysága?

— Meghatározó szerepe van a pénznek, amiből rendkívül kevés áll rendelkezésünkre. Ugyanakkor az is igaz, hogy a meglévő anyagi erőket is sokkal hatékonyabban föl lehetett volna használni. Eddig az állambiztonság, s a különböző rejtett feladatok, amik nem a rendőri munkához tartoznak — rengeteg pénzt emésztettek föl. A politizáló rendőr,

a politizáló rendőrség került sokba.

A másik része viszont a dolgoznak az, hogy a rendőri fizetséget hatalommal pótolták, a társadalom felszét kapták fizetéskiegészítésként, ami sok rendőrnek örömet okozott, s ezt a kiegészítést el is fogadták. Most viszont tudomásul kell vennünk: kevés rendőrünk van, s a meglévők alulfizetettek. Talán kevesen tudják: a lakosság számához viszonyított rendőrlétszám tekintetében Európában az

utolsók között vagyunk. Most azt is tudatosítani kell: a rendőrség költséges dolog, ahol jól működik, ott sokat is költenek rá. Bizonyos vagyok benne: a polgár nem a bűnt üldöző rendőrtől sajnálja a pénzt, hanem a politizáló rendőrtől. Fordított alapállást kell megszoknunk: a polgár nyugodtan politizálhat, a rendőrnök viszont más a feladata.

— A bűnüldözés feladatainak megoldásában szükség van-e az önvédelmi csoportokra?

— Nyilván nem ez a jövő, de most szükség van rájuk — természetesen csak fegyver nélkül, sőt — minden ellenkező híreszteléssel szemben —, csak pártsemleges csoportokról van szó. A bűncselekményeket nem mással, mint pusztán jelenlétükkel próbálják megakadályozni. Amíg a rendőrséget létszámban, képzettségben, technikai színvonalban föl tudjuk fejleszteni, az időbe telik, s addig szükség van ezekre a csoportokra.

— Nemrég a rendőrség megbecsüléséért folytatott küzdelmének kiemelkedő példáját adta, amikor hivatalában fogadott egy, a szolgálata során halálos sebet ejtő rendőrt.

— Mindig meg is fogom ezt tenni, bármit frogatnak össze a különböző újságokban. Ugyanis én nem azért fogadtam a két rendőrt, mert, miután belerúgtak egyikük kezébe, elsült a fegyvere, s meghalt egy ember, hanem azért fogadtam, mert egy ilyen nagyon éles helyzetben — sok kollégájukkal ellentétben — vették maguknak a bátorságot, hogy határozottan intézkedjenek egy randalírozó, rézség társasággal szemben. Ez

a konfrontáció vállalásának az elismerése

volt. Hogy ennek tragédia lett a következménye, azt én sajnálom a legjobban.

— Gesztusában talán benne volt az általános jellemző elbizonytalanodáson felülemelkedni képes rendőrelismerés. Mennyire éri ezt az elbizonytalanodást a rendőrség soraiban?

— Nagyon. S ennek oka az is, hogy az emberek még mindig nem egy rendkívül nehéz szakmának tekintik a rendőrmunkát, a javaik és testi épességük őrzőjének, hanem egészen másnak.

— Ebben úgy érzem, benne van az is, hogy az emberek úgy gondolják: ugyanez az állomány volt, amelyik nemrég még verte a tüntetőket, amely még Önt is megfigyelte. Hogyan valósulhat meg e téren a rendszerváltás? Képesek-e megfelelni ugyanazok az emberek — másfajta elvárásoknak?

— Nem ugyanarról az állományról van szó, hisz komoly személyi változások történtek. S nem szabad elfelejteni, hogy a rendőr parancsra cselekedett, márpedig olyan parancsot soha többé nem fog kapni. Arra nincs mód, hogy az állományt lecseréljük — ehelyett a gondolkodását kell lecserélni. Ehhez kell a társadalom, a belügyi vezetés, s nem utolsósorban a sajtó segítségével. Nem kis tényező az sem, hogy megváltoznak a tankönyvek, főként azok szelleme.

— Új vihar a belügyminiszter körül: az önvédelmi fegyverek bevonása. Miért volt erre szükség?

— Mert az a konzekvens álláspontom, hogy

mindenki kapjon fegyvert, vagy senki.

Az önvédelmi fegyver ne legyen státusszimbólum, mint eddig. Utána néztem: az elmúlt tizenöt évben önvédelmi fegyvert önvédelemre nem használtak föl, csupán véten vagy szándékos bűncselekmény elkövetésére. Amúgy is hallatlan nyomás nehezedett rám, hogy adjak mindenkinek fegyvert. S ha mondjuk Önnek nem adok fegyvert, ha kér tőlem, akkor milyen erkölcsi alapon hagyom ott másnál?

— Ilyenkor látom be, hogy tényleg nehéz helyzetben vannak. Hisz sokan követelték az önvédelmi fegyverek bevonását. Most pedig, amikor ez megtörtént, fölerősödnek azok a hangok, hogy nem kerülnek-e ezzel lépéselőnybe a bűnözők, hisz köztudott, hogy manapság nem nagy ügy akár fegyvert is venni a piacokon.

— Mondjon egyetlen példát, amikor valaki a vagyonát, vagy életét fenyegető helyzetben fölhasználta az önvédelmi fegyverét? Nem tud ilyet mondani, mert tizenöt éve nem történt ilyen. Akkor minek?

— Máris lehet arról hallani: a pénzzel foglalkozó intézetek őrzést rendelhetnek meg a rendőrségtől. Fölfoghatjuk egyfajta szemléletváltásnak is a fegyverbevonást, mondván, ezután a rendőrség is pénzért dolgozik, szolgáltatásait meg kell venni?

— A plusz szolgáltatásait — igen. Például, ha egy rendőr munkaidején túl pénzőrzést vállal egy bankban, azért a bank fizesse meg. S ne az önvédelmi fegyveres volt munkásról vagy III/III-as rendőr őrizze a pénzt régi kapcsolata, még funkcióban lévő társai révén, s ne ők szakítsák le tőn meg sem érdemelt, esetleg korongedeméyes nyugdíjuk mellett ezeket a pénzeket, hanem az a rendőr, aki amúgy is szolgálja ezt a rendszert.

— Miniszter úr! Azt hallottam, hivatalba lépése után fölkereste egy magas rangú belügyminisztériumi tisztviselő, s azt mondta Önnek: ő a régi rendszer kiszolgálója volt, s nem tud megváltozni. A hírek szerint ő volt az egyetlen, aki bevallotta ezt önnek. Nem fél-e attól, hogy valójában többen vannak, hogy a III/III-as ügyosztály valamilyen módon tovább dolgozik, s hogy Ön nem is ismeri igazából, kik a munkatársai?

— Tény, hogy nem ismerem mindenkit. Ez az a kockázat, amit el kell vállalnunk: a miniszterelnöktől kezdve mindannyiunknak. Mi a munkánkat valamennyien szolgálatnak tekintjük, s ebbe belekalkuláljuk azt is, amire Ön gondol.

Balogh Tamás

14 milliárd éhes ember

Világszerte kongatják a vészharangot a népesedési és a gazdasági szakértők. Kongatják, mert a Föld népességének növekedési tendenciáiból aggasztó következtetéseket lehet levonni.

Az ENSZ Népesedési Alapja a minap hozta nyilvánosságra jelentését, amelyből kiderül, hogy a jelenlegi növekedési ráta mellett száz év alatt az emberiség létszáma elérheti akár a tizenegy milliárdot is, ilyen mértékű népsűrűség pedig katasztrofális környezeti hatásokat von maga után. Kü-

lönöző környezetvédő szervezetek szerint azonban a világ-szervezet prognózisa túl optimista; az ő számításai az azt mutatják, hogy a jövő század végén Földünkön tizennégy-milliárd ember él majd.

A kilencvenes években tizenkét hónap alatt 90—100 millió — ez Kelet-Európa, illetve Közép-Amerika lakossága — fővel nő majd a lakosság lélekszáma. Ez igen riasztó, ráadásul külön veszély az, hogy a legszegényebb államokban nő a leggyorsabban a lakosság lélekszáma.